

Załącznik
do Uchwały Nr XLVIII/432/2023
Rady Gminy Świątajno
z dnia 23 października 2023 r.

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY ŚWIĘTAJNO do 2030 roku

Spis treści

Wstęp

1. Diagnoza stanu środowiska naturalnego

1.1. Położenie i warunki klimatyczne gminy oraz jej charakterystyka

1.2. Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej

1.3. Wody

1.4. Powietrze

1.5. Gleby

1.6. Gospodarka odpadami

1.7. Promieniowanie elektromagnetyczne i hałas

1.8. Edukacja ekologiczna

2. Spójność Gminnego Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi i programowymi

3. Program działań z uwzględnieniem działań własnych i działań koordynowanych

3.1. Cele Programu

3.2. Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej

3.3. Wody

3.4. Powietrze

3.5. Gleby

3.6. Promieniowanie elektromagnetyczne i hałas

3.7. Edukacja ekologiczna

4. Zestawienie i harmonogram działań

5. Uwarunkowania finansowe dla realizacji GPOŚ w zakresie zadań inwestycyjnych

6. Zarządzanie Programem

6.1. Zarządzanie ryzykiem

6.2. Monitorowanie

6.3. Sporządzanie raportu

6.4. Wskaźniki monitorowania

7. Analiza SWOT

Bibliografia

Wstęp

Podstawę prawną powstania Gminnego Programu Ochrony Środowiska stanowi art. 17. ust.1. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. 2022 poz. 2556, ze zm.) oraz art. 18 ust 2. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.) oraz inne ustawy wyznaczające kształt środowiska, takie jak ustawy: z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1336, ze zm.), z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. 2023 poz. 977, ze zm.), z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1469, ze zm.), z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. j. Dz. U. 2023 poz. 682, ze zm).

Projekt Programu Ochrony Środowiska zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2022 poz. 2556, ze zm.) podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, czyli Zarząd Powiatu Szczycieńskiego. Jednocześnie należy podkreślić, że Wójt Gminy Świętajno, zgodnie z art. 17 ust. 4 ww. ustawy, zapewnia możliwość konsultacji społecznych, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1094, ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu Ochrony Środowiska.

Celem opracowania Programu Ochrony Środowiska Gminy Świętajno do 2030 jest stworzenie narzędzia do realizacji polityki ochrony środowiska na terenie gminy Świętajno.

1. Diagnoza stanu środowiska naturalnego

1.1. Położenie i warunki klimatyczne gminy oraz jej charakterystyka

Gmina Świętajno położona jest w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie szczycieńskim. Graniczy z gminami: Szczytno, Dźwierzuty, Piecki, Rozogi, Ruciane Nida. Północna część gminy leży w zasięgu Pojezierza Mrągowskiego, południowa – należy do Równiny Mazurskiej. Geologicznie obszar gminy leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w jednostce tektonicznej zwanej wyniesieniem mazursko-suwalskim.

Gmina Świętajno należy do mazurskiej dzielnicy klimatycznej, typu pojeziernego, wystawionej na częste działanie zimnych mas powietrza arktycznego, wcześniej charakteryzującej się ostrymi zimami, niskimi temperaturami w okresie zimowo-wiosennym. Dominują chłodne zimy i wiosny, które znacząco wpływają na krótki okres wegetacyjny. Najcieplejszy jest lipiec ze średnią temperaturą 17,3° C, a najzimniejszy luty ze średnią temperaturą 4,7° C. Obecnie, ze względu na zachodzące zmiany klimatyczne, zimy są znacznie łagodniejsze. Przeważają wiatry z kierunków południowo-zachodnich, nasilające się zwłaszcza w okresie jesiennym i zimowym. Podobne tendencje wykazuje zachmurzenie.

Na klimat lokalny wpływ ma rzeźba terenu oraz szata roślinna i struktura wód. Sprzyjają one dużym dobowym wahaniom temperatury, zmiennej prędkości wiatrów oraz przymrozkom jesienno-wiosennym.

Gmina zajmuje powierzchnię 279,8 km² i jest czwartą pod względem wielkości gminą powiatu szczycieńskiego. Długość dróg krajowych w gminie Świętajno wynosi 25,8 km, natomiast długość dróg powiatowych obsługujących gminę Świętajno wynosi 81,4 km, a długość dróg gminnych wynosi 113,1 km. Długość dróg utwardzonych wynosi odpowiednio 25,8 km; 65,5 km i 15,8 km. Przez teren gminy przebiega zmodernizowana w latach 2019 -2020 linia kolejowa nr 219 Olsztyn-Szczytno-Ełk.

Według stanu na dzień 31.12.2022 r. liczba ludności w gminie wyniosła 5651 (5705 – 2021 r.) mieszkańców, w tym mających stałe zameldowanie 5652 (5597 – 2021 r.). Gęstość zaludnienia w 2021 i 2022 r. to 20 osób na 1 km². W Urzędzie Gminy Świętajno zarejestrowano 42 (31 – 2021 r.) urodzeń oraz 65 (74 – 2021 r.) zgony. Struktura ludności gminy w 2022 r. kształtowała się następująco: w przedziale 0-18 lat - 977 (1091 – 2021 r.) mieszkańców, w przedziale 18-60 lat - 3125 (3207 – 2021 r.) mieszkańców, w przedziale powyżej 60 lat – 1495 (1407 – 2021 r.) mieszkańców.

28 czerwca 2022 r. została podjęta uchwała nr XXXVI/313/2022 w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świętajno. Gmina nie posiada kompleksowego planu zagospodarowania przestrzennego. Funkcjonują MPZP dla części miejscowości: Świętajno, Spychowo, Piasutno, Jerutki, Bystrz-Kierwik, Jeruty-Chochół. **W 2022 r. wydano 189 decyzji o warunkach zabudowy.**

Tab. 1. Stan mienia komunalnego wg rodzaju użytkowania.

Opis mienia	Ogółem (ha) na dzień 31.12.2021 r.	Ogółem (ha) na dzień 31.12.2022 r.	Mienie w bezpośrednim zarządzie gminy (ha) na dzień 31.12.2021 r.	Mienie w bezpośrednim zarządzie gminy (ha) na dzień 31.12.2022 r.	Dzierżawa (ha) na dzień 31.12.2021 r.	Dzierżawa (ha) na dzień 31.12.2022 r.
Tereny zielone i użytki rolne	48,12	47,56	40,03	36,49	8,09	11,07
Lasy i Lz	10,95	10,95	10,90	10,90	0,05	0,05
Drogi	237,71	239,14	237,70	239,13	0,01	0,01
Działki budowlane	19,21	19,34	16,38	16,50	2,83	2,84
Cmentarze komunalne	4,95	4,95	4,95	4,95	-	-
Użytki kopalne	0,49	0,49	0,49	0,49	-	-
Tereny inne	0,53	0,53	0,53	0,53	-	-
Ogółem	321,96	322,96	310,98	308,99	10,98	13,97

Źródło: Dane Urzędu Gminy Świętajno

Działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego w gminie realizowane są głównie w zakresie ochrony przeciwpożarowej i wykonują je gminne ochotnicze jednostki straży pożarnej. Na terenie gminy działają 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: w Świętajnie, Spychowie, Piastunie i Długim Borku. Jednostki w Świętajnie i Spychowie są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W 2020 r. na terenie gminy zbudowany został posterunek Policji, który zlokalizowano w Świętajnie. Policja współpracuje w placówkami edukacyjnymi, a ramach działań służących poprawie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego realizowane są różnorodne zadania, w tym współpraca z GOPS.

Opieka zdrowotna w gminie realizowana jest przez niezależne podmioty. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej – 3 podmioty, opieki stomatologicznej – 2 podmioty, działalności farmaceutycznej – 2 podmioty oraz jeden podmiot, w ramach której zapewniona jest opieka pielęgniarki i położnej. Działalność realizowana jest w obiektach komunalnych i prywatnych.

1.2. Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej

63% powierzchni gminy zajmują lasy. Są to rozległe i dobrze zachowane kompleksy leśne, charakteryzujące się bogactwem świata roślin i zwierząt, co jest korzystne dla rozwoju rekreacji i turystyki. Północna i wschodnia część gminy znajduje się w obrębie zwartego kompleksu Puszczy Piskiej. Na terenie gminy, od 2003 r., powołany został Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie”. W części południowej i środkowej terenu gminy występują niewielkie skupiska leśne, a wśród nich bory mieszane. Dominującą pozycję wśród siedlisk leśnych zajmują siedliska borowe. Część północno-wschodnia charakteryzuje się występowaniem siedlisk ubogich z przewagą boru świeżego. Największe powierzchnie zajmują siedliska najuboższe – bór suchy z drzewostanem sosnowym o niskiej bonitacji. Podstawowym komponentem gatunkowym jest sosna. Udział gatunków kształtuje się następująco: sosna z modrzewiem 83%, brzoza 7%, olcha 6%, świerk 3%, dąb, jesion, buk 1%.

Ważną rolę w systemie ekologicznym i krajobrazowym spełnia roślinność nieleśna: zieleń śródpolna, parkowa oraz cmentarna. Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i przywodne pełnią rolę migracyjnych korytarzy środowiskowych, urozmaicają krajobraz oraz podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe¹.

Lasy oraz zadrzewienia śródpolne zamieszkują m.in.: jelenie, dziki, łosie, lisy, zające, borsuki, kuny, łasice.

Poza funkcją przyrodniczą i społeczną, lasy pełnią znaczącą funkcję gospodarczą. W Spychowie siedzibę ma Nadleśnictwo Spychowo, przy którym działają Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Muzeum Leśne.

Formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie gminy to:

- **Mazurski Park Krajobrazowy.** Park położony jest na terenie gminy Świętajno oraz w 6 innych gminach: Ruciane-Nida, Pisz, Orzysz (powiat piski), Piecki, Mikołajki, Mrągowo (powiecie mrągowski). Powierzchnia: 56 257,83 ha. Na tym terenie znajdują się m.in. strefa zerowa 0R6 „Jeziora: Uplik, Zdruzno” (gm. Piecki, Świętajno) - rezerwat przyrody „Czaplisko-Ławny Lasek”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bardzo cenne ekosystemy wodne i torfowiskowe oraz pisakowe na półwyspie Połom, stanowisko obuwika, tereny gniazdowania i żerowania ptaków drapieżnych, w tym bielika; strefa pierwsza ekologiczna IE17 „Lasy Zgońskie-Południowe” (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bory świeże na sandrach, cenne ekosystemy łąkowe i torfowiska przejściowe, duże wartości przyrodnicze, biotopy wilka; IE18 „Las Spychowski” (gm. Świętajno) - obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bory świeże na sandrach, duże wartości przyrodnicze, funkcja ochronna dla Spychowskiej Strugi i jeziora Zdruzno; strefa pierwsza krajobrazowa IK3 „Spychowo-Potok” (gm. Świętajno), obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, funkcja ochronna dla Spychowskiej Strugi, położonej w strefie 0R6. Strefa druga obejmuje część Parku o niższych

¹ Program ochrony środowiska dla powiatu szczycieńskiego do roku 2030.

wartościach przyrodniczych, w znacznej części są to tereny budownictwa wiejskiego i turystycznego. Na terenie gminy Świętajno dotyczy to msc. Koczek i Połom. Obowiązujący akt prawa: Uchwała Nr XLIV/635/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2022 r. poz. 5615).

- **Spychowski Obszar Chronionego Krajobrazu.** Obszar położony jest na terenie gminy Świętajno (zajmuje środkową część gminy od msc. Spychowo do msc. Piasutno) oraz w 3 innych gminach: Dźwierzuty, Szczytno (powiat szczycieński) oraz Ruciane-Nida (powiat piski). Powierzchnia: 12 188,86 ha. Obowiązujący akt prawa: Uchwała Nr XXXIV/743/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie Spychowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2018 r. poz. 1322).
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Kierwik.** Obszar położony jest wyłącznie na terenie gminy Świętajno, w nieopodal msc. Kierwik (jezioro i okoliczne tereny). Powierzchnia: 247,88 ha. Obowiązujący akt prawa: Uchwała Nr XLIV/640/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego -Kierwik (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2022 r. poz 5620).
- **Natura 2000 Puszcza Piska.** Kod obszaru PLB280008. Obszar położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, podlaskim, mazowieckim. Powierzchnia na terenie gminy Świętajno: 23 376,20 ha. Obowiązujący akt prawa: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Dziennik Urzędowy (Dz. U. 04.229.2313).
- **Natura 2000 Ostoja Piska.** Kod obszaru: PLH280048. Obszar położony jest wyłącznie na terenie w województwie warmińsko-mazurskim. Powierzchnia: 57 826,61 ha. Obowiązujący akt prawa: DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146).
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Zydrój”.** Zespół położony jest na terenie gminy Świętajno (północ gminy) oraz w powiecie mrągowskim (gmina Piecki). Powierzchnia: 1 335,00 ha. Obowiązujący akt prawa: Rozporządzenie Nr 24 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo - krajobrazowego „Zydrój” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2007 r. Nr 122, poz. 1698).
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rzeka Babant i jezioro Białe”.** Zespół położony jest na terenie gminy Świętajno (północny-zachód gminy) oraz w 5 innych gminach: Dźwierzuty, Szczytno (powiat szczycieński, Sorkwity, Piecki (powiat mrągowski), Biskupiec (powiat olsztyński). Powierzchnia: 12 458,00 ha. Obowiązujący akt prawa: Uchwała Nr X/61/2011 Rady Gminy Sorkwity z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Nr 26 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2011 r. Nr 110, poz. 1822).

- **Rezerwat przyrody „Pupy”**. Rezerwat położony jest wyłącznie na terenie gmin Świątajno. Powierzchnia: 57,18 ha. Obowiązujący akt prawa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 22 kwietnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Pupy” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2020 r. poz. 1865).
- **Rezerwat przyrody „Ławny Lasek”**. Rezerwat położony jest wyłącznie na terenie gmin Świątajno. Powierzchnia: 7,66 ha. Obowiązujący akt prawa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Ławny Lasek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2017 r. poz. 4615).
- **Użytek ekologiczny „Biele”**. Użytek położony jest wyłącznie na terenie gmin Świątajno (koło msc. Spychowo). Powierzchnia: 26,65 ha. Obowiązujący akt prawa: Uchwała Nr VII/48/2015 Rady Gminy Świątajno z dnia 19 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Biele” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 2376).
- **Użytek ekologiczny „Kosaciec”**. Użytek położony jest wyłącznie na terenie gmin Świątajno (koło msc. Spychowo). Powierzchnia: 0,20 ha. Obowiązujący akt prawa: Rozporządzenie Nr 43 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 10 kwietnia 1992 r. w sprawie uznania obiektów i obszarów podlegających ochronie za pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1992 r. Nr 7, poz. 66).
- **Pomniki przyrody:**
 - ✓ Dąb szypułkowy (nie nadano nazwy). Brak danych dot. aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu (1977 r.). Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego wykazu obiektów uznanych za pomnik przyrody na terenie województwa olsztyńskiego (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1991 r. Nr 14 poz. 191).
 - ✓ Dąb szypułkowy (nie nadano nazwy). Brak danych dot. aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu (1977 r.). Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego wykazu obiektów uznanych za pomnik przyrody na terenie województwa olsztyńskiego (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1991 r. Nr 14 poz. 191).
 - ✓ Sosna zwyczajna (nie nadano nazwy). Rozporządzenie Nr 93 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16 sierpnia 1995 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz uchylecia ochrony obiektów uznanych za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1995 r. Nr 20 poz. 202)
 - ✓ Dąb szypułkowy „Niedźwiadek”. Rozporządzenie Nr 278 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 7 listopada 1996 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1996 r. Nr 49 poz. 509).
 - ✓ Dąb szypułkowy „Jurand”. Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 1999 r. Nr 71 poz. 1204).
 - ✓ Dęby szypułkowe (grupa 6 drzew) „Złote Dęby”. Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 1999 r. Nr 71 poz. 1204).

- ✓ Dąb szypułkowy „Smętek”. Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 1999 r. Nr 71 poz. 1204).
- ✓ Dąb szypułkowy „Jan”. Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 1999 r. Nr 71 poz. 1204).
- ✓ Dąb szypułkowy „Niedźwiedź”. Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 1999 r. Nr 71 poz. 1204).
- ✓ Dęby szypułkowe im. Melchiora Wańkowicza (grupa 30 drzew). Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 listopada 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2004 r. Nr 167 poz. 2061).
- ✓ Sosna zwyczajna „Szklarnia”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Dąb szypułkowy „Ursus”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Sosny zwyczajne (2szt.) i świerk pospolity (1 szt.) „Morsy”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Sosna zwyczajna „Jagienka”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Sosny zwyczajne (grupa 2 drzew) „Chocholskie sosny”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Sosna zwyczajna „Niedźwiedzica”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Świerk pospolity „Gruby świerk”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Trzmielina pospolita „Gabrysia”. Uchwała Nr IV/17/2015 Rady Gminy Świętajno z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1174).
- ✓ Dąb szypułkowy (nie nadano nazwy). Zarządzenie Nr 21 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 8 marca 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1989 r. Nr 4 poz. 88). Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego wykazu obiektów uznanych za pomniki przyrody na terenie województwa olsztyńskiego (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego z 1991 r. Nr 14 poz. 191).

- ✓ Sosna zwyczajna „Sosna Masztowa”. Uchwała nr XLII/374/2023 Rady Gminy Świętajno z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2023 r. poz. 1007).
- ✓ Lipa drobnolistna :”Magiczne Lipy” (grupa 6 drzew). Uchwała nr XLIII/390/2023 Rady gminy Świętajno w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2023 r. poz. 2939).

Na terenie gminy znajdują się liczne trasy, ścieżki i szlaki turystyczne. Spośród nich najbardziej istotne to:

- Leśna ścieżka dydaktyczna prowadząca wzdłuż wschodniego brzegu jeziora Marksoby wytyczona w ramach Leśnego Kompleksu Promocyjnego (długość 3,5 km). Ścieżka edukacyjna jeziora Marksoby.
 - Leśna ścieżka dydaktyczna „Jezioro Ciche” - od siedziby Nadleśnictwa Spychowo nad jez. Spychowskim do jez. Cichego (dł. 4 km).
 - Szlak konny/rowerowy – przebieg trasy: Spychowo - Spychówko - Racibór - Kolonia – Spychowo (dł. 14 km).
 - Ścieżka rowerowa „Szlak Lanca” (kolor niebieski, dł. 24,4 km). Trasa biegnie w pobliżu jezior Marksoby, Krawno (Bagna Krawieńskie), msc. Powalczyn, jeziora, Nożyce, Piasutno, Świętajno.
 - Ścieżka rowerowa „Szlak Juranda” (kolor czerwony, dł. 25,3 km). Trasa biegnie w pobliżu Spychowa, Kolonii, Racibora, Piasutna (leśniczówka), jeziora Zyzdrój oraz linii Hindenburga.
 - Ścieżka rowerowa „Szlak Ostatniego Niedźwiedzia” (kolor zielony, dł. 17,3 km). Trasa biegnie od msc. Spychowo (cmentarz), w kierunku leśniczówki Niedźwiedzi Kąt i dalej przez Rezerwat przyrody „Pupy” i ścieżkę dydaktyczną „Jezioro Ciche”.
 - Ścieżka piesza „Szlak Szczycieńskiej Pozycji Leśnej” – poniemieckich fortyfikacji obronnych - schronów i kochbunkrów - z okresu 1925-1944. Trasa biegnie w terenie leśnym, w okolicach msc. Spychowo i Połom, w sąsiedztwie DK nr 59, przy jeziorze Zdrużno.
 - Odcinek pieszego Szlaku Tatarskiego (zielony, dł. całkowita 28 km, z czego 10,5 km na terenie gminy). Trasa: Szczytno - rzeka Wałpusza - jezioro Marksoby - Krawno - Babięta.
 - Odcinek pieszego Szlaku im. M. Wańkowicza (niebieski, dł. całkowita 55 km, z czego na terenie gm. Świętajno 17,5 km). Trasa: Sorkwity - Jeleniowo - Krawno – Spychowo - Kierwik - Koczek-Zgon.
 - Odcinek ścieżki konnej - Rajd Konny (K) „Ewita”, na terenie gminy 16 km. Trasa:Sasek Mały - Szymanki - Ciemna Dąbrowa - Piecuchy - Wały - Gawrzyjałki - Wyżega - Jerominy - Chochół - Świętajno - Marksoby - Orżyny - Jabłonka - Trelkowo - Kobylocha - Piece - Sawica - Witówko -Sasek.
 - Odcinek Szlaku konnego im. Marion Dönhoff, który biegnie z Olsztyna do Sztynortu przez 11 nadleśnictw i 17 gmin w tym gminę Świętajno.
 - Odcinek kajakowego Szlaku Krutyni (kajakowy, dł. całkowita 102 km, z czego na terenie gminy 9 km).
- Szata roślinna poddawana jest zagrożeniom i degradacji. Najczęstszymi ich przyczynami są zanieczyszczenia:
- związane z ruchem komunikacyjnym,
 - wód powierzchniowych i gleb,
 - punktowe z dzikich wysypisk śmieci.

W wojewódzkiej ewidencji zabytków figurują 52 obiekty (stan na 31.12.2022 r.) W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 112 obiektów zabytkowych. Najważniejsze obiekty zabytkowe to: kościół w Jerutkach (1715), kościół w Spychowie (1903), kościół w Świętajnie (1908), śluza „Lalka” - k. Spychowa (początek XX w.), budynki szkół obecnych lub dawnych w: Spychowie (1905), Piasutnie (1905), Jerutkach (1906), Kolonii i Jerutach (początek XX w.), schrony (Szczycieńska Pozycja Leśna z lat 1900-1944 k. Spychowa).

1.3.Wody

Obszar gminy leży całkowicie w zlewni Wisły. Wody odprowadzane są przez rzeki; Rozogę (górną jej bieg nosi nazwę Jerutka), Szkwę i Spychowską Strugę, będącą częścią szlaku kajakowego Krutyni. Największą rzeką w gminie jest Spychowska Struga, która odprowadza wody z części północnej i północno-wschodniej. Przepływ średni wody w rzece w Spychowie wynosi 3,1 m³/sek., i jest to przepływ równomierny. Z części zachodniej odwadnianie następuje przez rzekę Rozogę (Jerutka), zaś ze środkowej i południowej - przez Szkwę. Ich średni przepływ wynosi 0,33 m³/sek. dla Rozogi w rejonie Konrad i 0,22 m³/sek. dla Szkwę na południe od Kolonii poniżej ujścia cieków pod Świętajną.

Na terenie gminy Świętajno występują 2 obszary szczególnego zagrożenia powodzią: dla rzek Rozoga oraz Szkwę. Na skutek gwałtownych roztopów połączonych z długotrwałymi opadami atmosferycznymi może wystąpić lokalne zagrożenie powodziowe (podtopienia) na terenie gminy. Będą to podtopienia łąk, nieużytków i pól.

2% powierzchni gminy zajmują głównie polodowcowe jeziora rynnowe. Największe z nich to Świętajno, Krawno, Kierwik, Nożyce, Zyzdrój Mały, Spychowskie, Piasutno. Ponadto do granic gminy przylegają duże akwenu jezior Zyzdrój Wielki, Zdruzno, Marksoby. W jeziorach dominuje woda o II lub III klasie czystości. Wrażliwość wód powierzchniowych wynika z położenia północnej części gminy w zlewni jezior, które z natury mają niewielką zdolność do samooczyszczania – w porównaniu do wód płynących.

Obfitość wód sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji. Na części jezior prowadzi się gospodarkę rybacką (jez. Kierwik, jez. Zdruzno), a na niektórych popularne jest wędkarstwo (jez. Piasutno, jez. Nożyce, jez. Świętajno). Na terenach bagiennych w okolicy rzek i jezior zadomowiły się bobry.

Gmina Świętajno znajduje się w zasięgu 3 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- GZWP nr 213 „Olsztyn” (GZWP nr 213 „Zbiornik międzymorenowy Olsztyn),
- GZWP nr 215 „Subniecka warszawska”,
- GZWP nr 216 „Sandr Kurpie”.

W obszarze gminy Świętajno znajdują się 2 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd): nr 31 oraz nr 50. Obie części wód należą do regionu wodnego Środkowej Wisły.

Wody podziemne stwarzają korzystne warunki hydrogeologiczne dla gminy zarówno pod względem dostępności do wody podziemnej jak i jej zasobów. W rejonie Świętajna warstwa wodonośna jest bardzo wydajna. Wydajności poszczególnych studni przekraczają 60 m³/h, a wydajności jednostkowe wynoszą kilkadziesiąt m³/h/m depresji. Stosunkowo dobre rozpoznanie hydrogeologiczne dotyczy wschodniej

i środkowej części gminy. Pobór wód podziemnych na terenie gminy stanowi około 6% ich zasobów dyspozycyjnych. Wody podziemne na terenie Gminy Świętajno są podatne na skażenia zanieczyszczeniami z powierzchni.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć wgłębnych. Na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania wody (Świętajno - dz. nr 20/4 obręb Świętajno i Spychowo - dz. nr 50/6 i 3050/3 obręb Spychowo). Ujęcie wód podziemnych w Świętajnie zaopatruje w wodę mieszkańców miejscowości: Świętajno, Piasutno, Jerutki, Kolonia, Cis, Czajki Stare, Czajki Nowe, Jeruty, Chochół, Zielone, Biały Grunt i Jeromin. Wydajność ujęcia: $Q_{\max.h} = 126,8 \text{ m}^3/\text{h}$; $Q_{\text{sr.d.}} = 810 \text{ m}^3/\text{d}$; $Q_{\max.roc} = 295\,650 \text{ m}^3/\text{rok}^2$. W Świętajnie ujęcie składa się z trzech studni 1A, 2 i 2A. Studnia nr 1A została wykonana w 2015 r. Wydajność eksploatacyjna wynosi $Q = 145,1 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 4,1 \text{ m}$. Studnia nr 2 została wykonana w 1996 r. Wydajność eksploatacyjna studni $Q = 95,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 3,2 \text{ m}$. Studnia nr 2A została wykonana w 2016 r. Wydajność eksploatacyjna studni wynosi $Q = 132,01 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 4,8 \text{ m}$. W Spychowie - ujęcie składa się z dwóch studni 3 i 1A. Studnia nr 1A została wykonana w 1996 r. W 2013 r. w studni wykonano pompowanie pomiarowe, po którym ustalono wydajność eksploatacyjną równą $Q = 40,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 7,5 \text{ m}$. Studnia nr 3 została wykonana w 2012 r. Wydajność eksploatacyjna studni wynosi $Q = 40,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 3,56 \text{ m}$. Woda podziemna z ujęcia w Spychowie wykorzystywana jest do celów bytowo-gospodarczych oraz przeciwpożarowych mieszkańców miejscowości Spychowo. Wydajność ujęcia: $Q_{\max.h} = 33,3 \text{ m}^3/\text{h}$; $Q_{\text{sr.d.}} = 200,0 \text{ m}^3/\text{d}$; $Q_{\max.roc} = 109\,500,0 \text{ m}^3/\text{rok}^3$. Dla obu ujęć wyznaczono strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej.

Należy podkreślić, że obszar Gminy Świętajno jest perspektywiczny pod względem występowania wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Zaleganie solanek o znaczeniu leczniczym i mineralizacji ogólnej rzędu 30-60 g/l jest spodziewane w osadach jury i triasu, na głębokościach zbliżonych do 1-1,4 km. Prawdopodobnie są to wody mineralne pospolite, nadające się głównie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych.

W zakresie ochrony wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami w 2019 i 2020 r. wykonano inwestycję, polegającą na modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych w Spychowie oraz modernizację rowu zrzutowego.

Długość sieci wodociągowej w 2022 r. wyniosła 146,74 km, a liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej wyniosła 1727.

1.4. Powietrze

Zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Świętajno pochodzą z procesów technologicznych, energetycznych i grzewczych, sektora bytowo-komunalnego i komunikacji. Na terenie gminy funkcjonują dwie ekologiczne kotłownie osiedlowe (Świętajno, Spychowo), w których paliwem jest zrębka. Za główne źródła zanieczyszczeń powietrza należy uznać:

- kotłownie szkół,
- kotłownie zakładów pracy,

² Decyzja Starosty Szczycieńskiego z dnia 16.03.2017 r.

³ Decyzja Starosty Szczycieńskiego z dnia 06.02.2014 r.

- indywidualne źródła ciepła.

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM_{2,5} - 25 µg/m³, a dla PM₁₀ wynosi - 40 µg/m³. Dla Świątajna wynosi on odpowiednio dla pyłów PM_{2,5} - 15-20 µg/m³: 278.0 km² oraz dla pyłów PM₁₀ - 15-20 µg/m³: 274.0 km² i 20-25 µg/m³: 3.9 km². Oba wskaźniki nie są przekroczone.

Od 2019 r gmina przyznaje dotacje celowe z budżetu Gminy Świątajno na dofinansowanie inwestycji służących ochronie powietrza, polegających na wymianie źródeł ciepła w budynkach lub lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Świątajno. Zgodnie z uchwałą Nr IV/35/2019 Rady Gminy Świątajno z dnia 26 lutego 2019 r. dofinansowanie stanowi 50% kosztów zakupu urządzenia grzewczego jednak nie więcej niż 4 000,00 zł brutto. W 2019 r. z ww. dofinansowani skorzystały: 2 osoby, w 2020 r. skorzystało: 6 osób, a w 2021 r. skorzystało: 13 osób.

Gmina realizowała również program związany z usuwaniem z terenu gminy wyrobów zawierających azbest. W 2020 r. z możliwości dofinansowania skorzystało 35 osób.

1.5.Gleby

Użytki rolne gminy zajmują 26% powierzchni gminy, z czego ponad połowę powierzchni zajmują łąki i trwałe pastwiska. W granicach administracyjnych gminy występują gleby zróżnicowanej jakości. Na terenie gminy występują głównie gleby słabe: bielcowe oraz piaski (klas bonitacyjnych V i VI), zaś w okolicach Piasutna - gleby gliniaste (klas bonitacyjnych III i IV). Gleby torfowe występują w mniejszości, głównie w rejonie miejscowości Koczek, Powalczyn, Spychowo. Występują też, w okolicach Piasutna i Długiego Borku, czarne ziemie podścielone piaskami słabo gliniastymi i luźnymi. W obrębie łąk występują gleby murszowo-mineralne i murszowate. Ze względu na położenie łąk w dolinach rzek i w rynnach subglacjalnych miejscowo można spotkać gleby torfowe i murszowo-torfowe.

W miejscowości Świątajno znajdował się teren górniczy „Świątajno”, w granicach którego na działce ewid. nr 70 wyznaczono obszar górniczy „Świątajno”. W rejestrze znajdował się on pod numerem 10-14/3/152. Wydobywano tam 1 złoża kopaliny stałej: piaski żwiry (numer złoża: 10918). Złoże było użytkowane przez podmiot prywatny. Starosta Szczycieński decyzją zna: Roś.6522.2.1.2023 z dnia 17.04.2023 r. stwierdził wygaśnięcie koncesji znak: Roś.7520-16/06 z dnia 05.03.2007 r.

Brak udokumentowanych geologicznie innych kopalin. Wstępnie rozpoznano jedynie złoża torfu, wśród lasów północnej części gminy. Na terenie gminy dominują gleby kompleksu siódmego, żyniego, bardzo słabego. Najliczniej występują w rejonie wsi Spychowo, Jerominy, Kolonia. Ze względu na jakość gleb na terenie gminy dominuje produkcja zwierzęca - hodowla bydła mlecznego.

W celu realizacji inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej gmina Świątajno przystąpiła do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Uchwałą nr XXIV/187/2020 Rady Gminy Świątajno z dnia 30 grudnia 2020 r.⁴, ze względu na zmiany przepisów ustawy Prawo wodne, wyznaczono aglomerację Świątajno. Wielkość aglomeracji to 3 437 RLM, obejmuje miejscowości: Świątajno, Piasutno, Kolonia, Powalczyn, Spychowo, Kierwik, Koczek, Połom, Bystrz.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2021 r. wyniosła 67,45 km, zaś liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej - 1221.

⁴ Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2021 r. poz. 758.

1.6. Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami na terenie gminy Świętajno oparty jest na odbiorze odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych. W 2021 r. i 2022 r. odpady komunalne odbierane były przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Świętajnie Sp. z o. o. (gminna spółka), Ww. Zakład dla nieruchomości zamieszkałych, został wybrany w trybie zamówienia z wolnej ręki IN HAUS, a dla nieruchomości niezamieszkałych w trybie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego.

Zagospodarowaniem gminnych odpadów zajmuje się Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie Sp. z o. o., który posiada instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Odpady dowożone są do stacji przeładunkowej w Trelkowie. Natomiast zagospodarowaniem bioodpadów zajmuje się firma ze Świętajna - „Dbaj” Marta Prychodko, która posiada kompostownie odpadów zielonych i innych bioodpadów. Obie instalacje wpisane są jako regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) dla Regionu Centralnego w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego”.

Liczba złożonych deklaracji w 2022 r. to 2447 (2021 r.: 2260), w tym:

- wg mieszkańca – 1552 (2021 r.: 1425) deklaracji; łączna liczba mieszkańców – 4364, (2021 r.: 4242),
- właściciele nieruchomości niezamieszkałych – 104 deklaracji (2021 r.: 138),
- deklaracje od osób czasowo przebywających na terenie Gminy – 757 (2021 r.: 731) deklaracji.

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy w 2022 r. wyniosła 1338,711 Mg (2021 r.: 1444,923 Mg), w tym komunalne odpady zmieszane - 646,84 Mg (2021 r.: 646,84 Mg).

Uzyskane poziomy recyklingu⁵:

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania za:
 - 2018 rok - 3,72 %
 - 2019 rok - 0,06 %
 - 2020 rok - 0,00 %
 - 2021 rok - 0,00 %
 - 2022 rok – 0,00 %
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła za:
 - 2018 rok - 31,89 %
 - 2019 rok - 78,66 %
 - 2020 rok - 46,41 %
- poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za:

⁵ Dane Urzędu Gminy Świętajno (Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Świętajno za poszczególne lata).

2021 rok - 31,35%
2022 rok – 28,91%

- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych za:
2018 rok - 98,95 %
2019 rok - 25,94 %
2020 rok - 9,66 %
2021 rok - nie dotyczy
2022 rok - nie dotyczy
- poziom składowania odpadów za 2021 r. – 0,054 %
- poziom składowania odpadów za 2022 r. – 1,59 %

W Świątajnie działa gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Świątajnie. Ponadto w gminie realizowano program związany z usuwaniem folii rolniczych. W 2022 r. skorzystało z niego 85 rolników.

1.7.Promieniowanie elektromagnetyczne i hałas

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są m.in.:

- urządzenia AGD i sprzęt teleinformatyczny, które w czasie pracy wytwarzają promieniowanie elektromagnetyczne o częstotliwości 50 Hz lub większej,
- urządzenia elektromedyczne do badań diagnostycznych i zabiegów fizjoterapeutycznych,
- stacje telekomunikacyjne telefonii komórkowej,
- linie wysokiego napięcia i związane z nimi stacje elektroenergetyczne.

Na terenie gminy Świątajno występują wszystkie powyższe źródła promieniowania. W Świątajnie i Piasutnie znajdują się elektromedyczne urządzenia rehabilitacyjne. Z kolei stacje telefonii komórkowej znajdują się obok miejscowości: Powalczyn, Jeruty, Świątajno, Spychowo. Przez teren gminy przebiegają linie wysokiego i średniego napięcia w okolicach. Linia wysokiego napięcia 110kV biegnie w okolicach następujących miejscowości: Jeruty, Świątajno, Kolonia, Długi Borek. Linie średniego napięcia 15kV znajdują się obok wszystkich większych miejscowości w gminie. Linie SN 15 kV zasilają stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV. Powyższe źródła nie powodują znaczącego promieniowania.

W ramach zmniejszenia zapotrzebowania na energię, gmina kontynuowała rozpoczęty w latach wcześniejszych energooszczędny system oświetlania dróg. W 2020 r. wymieniono oprawy oświetlenia ulicznego na oprawy typu LED w miejscowości Kolonia i Długi Borek. W msc. Kolonia dokonano również rozbudowy sieci oświetlenia ulicznego.

Największe natężenie hałasu występuje głównie wzdłuż dróg krajowych nr 53, 58, 59 oraz dróg powiatowych 1504N i 1492N. Jest ono znaczne i spowodowane przez samochody ciężarowe. Hałas powstaje także w okolicy zakładów przemysłowych, jakim są tartaki (Spychowo, Kolonia, Piasutno, Świętajno). Emisja hałasu występuje również wzdłuż linii kolejowej nr 219 (Olsztyn – Szczytno – Ełk).

W zakresie poprawy klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów, podjęto w ostatnich latach zadanie ograniczanie hałasu poprzez zmiany w inżynierii ruchu drogowego (poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg).

1.8. Edukacja ekologiczna

Ten aspekt realizowany jest wielotorowo. Swoją znaczący udział w nim mają wszystkie placówki edukacyjne znajdujące się na terenie gminy. We wszystkich placówkach realizowane są zajęcia z edukacji proekologicznej i prozdrowotnej. Połowa szkół z terenu gminy posiada certyfikaty szkół przyjaznych środowisku. Duże znaczenie w edukacji ekologicznej ma Nadleśnictwo Sychowo (współpraca z placówkami edukacyjnymi, opieka nad ścieżką dydaktyczną w Sychowie, działalność muzeum, feryjne lub wakacyjne zajęcia ekologiczne dla dzieci, itp.). Na terenie Nadleśnictwa funkcjonuje ośrodek hodowli cietrzewia w Piasutnie. Edukację ekologiczną w zakresie gospodarki odpadami dla mieszkańców gminy prowadzi również Zakład Gospodarki Komunalnej w Świętajnie oraz Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie.

2. Spójność Gminnego Programu Ochrony środowiska z dokumentami strategicznymi i programowymi

Gminny Program Ochrony Środowiska Gminy Świętajno na lata 2021-2028 jest spójny z dokumentami strategicznymi i programowymi, takimi jak:

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP2030), w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,

- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania zadań na poziomie gminy.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- stymulacja wzrostu pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- rozwój obszarów wiejskich,
- istotne zmniejszenie źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- gospodarka odpadami.

Strategia Zrównoważonego Transportu do 2030 roku, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu,
- zmiany w indywidualnej mobilności.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- ochrona zasobów środowiska,
- przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.

Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności bezpieczeństwa państwa.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
- doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- ograniczenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych związków i pyłów.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,

- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów,
- zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnej zbiórki „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji.

Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Szósta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2020 (projekt), w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- wyposażenie aglomeracji, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych,
- budowa nowych oczyszczalni ścieków oraz przeprowadzenie inwestycji na istniejących oczyszczalniach.

Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- współpraca z WFOŚiGW dotycząca tworzenia warunków do wdrażania finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- zapobieganie powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska,
- poprawa gospodarki wodno-ściekowej,
- racjonalne gospodarowanie odpadami,
- działania na rzecz ochrony przyrody.

Założenia Programowania Rozwoju Obszarów Wiejskich ze środków europejskich na lata 2021-2027, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- rozwój wsi,
- promowanie rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich,
- zwiększenie troski o środowisko oraz intensyfikacja działań w dziedzinie klimatu.

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- rozwój inteligentnych specjalizacji,
- rozwój kompetencji przyszłości, użytecznych kwalifikacji, uczenia się przez całe życie,
- rozwój nowoczesnych usług,
- rozwój profesjonalnych organizacji,
- rozwój kreatywnej aktywności,
- budowanie silnego kapitału społecznego,

- poprawa infrastruktury teleinformatycznej, technicznej, komunikacyjnej, energetycznej, socjalnej, bezpieczeństwa publicznego,
- ochrona środowiska naturalnego,

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów,
- wysoki udział odzysku, w tym w szczególności recyklingu,
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami,
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców.

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- zamiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne,
- przygotowanie i realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN),
- upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- dokonywanie termomodernizacji budynków,
- rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych,
- ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- ochrona przed niedoborami wody,
- zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody,
- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą,
- ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami, budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich,
- poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania,
- promowanie efektywnych przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem wód termalnych i leczniczych,
- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach,
- dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych.

Regionalny Program Rozwoju Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2027:

- Działania i poddziałania realizowane w ramach osi: Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów: 5.1 Gospodarka odpadowa; 5.2 Gospodarka wodno-ściekowa; 5.3 Ochrona różnorodności biologicznej; 5.4.1 Bezpieczeństwo Warmii i Mazur,
- Działania i poddziałania realizowane w ramach osi: Kultura i dziedzictwo: 6.2 Dziedzictwo naturalne, w tym 6.2.1 Infrastruktura uzdrowiskowa i 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczycieńskiego na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2021, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- skuteczna ochrona środowiska naturalnego,
- zachowanie istniejącego świata roślin i zwierząt,
- zachowanie wysokich walorów krajobrazowych,
- racjonalnego korzystanie z zasobów naturalnych,
- ochrona jakości wód,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona powietrza,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Świętajno 2016-2023, w zakresie następujących głównych kierunków interwencji:

- wykorzystanie posiadanych zasobów (w tym naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych) i rozwój turystyki – podstawą rozwoju gminy,
- poprawa estetyki i funkcjonalności obszarów wiejskich,
- zapewnienie wysokich standardów ochrony środowiska,
- wspieranie działalności turystycznej,
- podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- gospodarka odpadami stałymi,
- ochrona przed zanieczyszczeniami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- inwestycje, modernizacje technologiczne, podniesienie sprawności i efektywności wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków,
- ochrona zdrowia mieszkańców,
- rozwój rolnictwa,
- zmniejszanie bezrobocia.

3. Program działań z uwzględnieniem działań własnych i działań koordynowanych

3.1. Cele Programu

Celem głównym Gminnego Programu Ochrony Środowiska jest **poprawa jakości życia na obszarze gminy Świątajno**. Cele szczegółowe Programu to:

- zapewnienie należytej ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- podejmowanie i promowanie działań zapobiegawczych związanych z ochroną środowiska,
- wspieranie i promowanie działań proekologicznych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami, w tym wzrost udziału zasobów odnawialnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej,
- zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej, racjonalizacja zużycia wody, rozbudowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków, ograniczenia zanieczyszczeń wody,
- zapewnienie wysokiej jakości powietrza na terenie gminy oraz dalsza redukcja emisji pyłów i gazów,
- ochrona powierzchni ziemi przed degradacją gleby,
- usprawnienia gospodarki odpadami,
- usprawnienia w zakresie transportu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa.

3.2. Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej

Głównym celem w tym zakresie będzie ochrona zasobów przyrodniczych oraz racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów, a także wzrost udziału zasobów odnawialnych. Działania służące temu celowi to:

- bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- współpraca z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych, w tym szczególnie z Nadleśnictwem Spychowo oraz innymi nadleśnictwami, Mazurskim Parkiem Krajobrazowym, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- utrzymanie w należytym stanie szlaków, miejsc widokowych, plaż, itp.,
- zagospodarowanie brzegów jezior bez zbędnej ingerencji w środowisko,
- budowa ścieżek rowerowych,
- wykorzystywanie inwentaryzacji przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

- likwidacja zanieczyszczeń „u źródła”,
- właściwa gospodarka odpadami prowadzona przez mieszkańców, letników oraz przedsiębiorców,
- racjonalizacja użytkowania wody,
- termomodernizacja, termorenowacja budynków,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- promocja walorów przyrodniczych gminy,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa, w tym włączenie w akcję edukacji ekologicznej proekologicznych organizacji pozarządowych.

3.3. Wody

W tym zakresie konieczna jest realizacja następujących celów: właściwe zarządzanie zasobami wodnymi, ochrona wód i retencja wodna.

W celu realizacji powyższych niezbędne są działania:

- modernizacja wysłużonych odcinków sieci wodociągowej,
- rozbudowa sieci wodociągowej,
- zminimalizowanie strat wody,
- wykorzystanie wody deszczowej (z opadów),
- ustanowienie stref ochrony wokół ujęć wody,
- modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody (SUW),
- modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej,
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków,
- ewidencja zbiorników bezodpływowych i ich kontroli,
- kontrola obiektów o największym zagrożeniu dla wód podziemnych,
- rekultywacja najbardziej zdegradowanych jezior,
- zapewnienie drożności cieków, rowów, innych wód płynących,
- kontrola, konserwacja i modernizacja przepustów oraz urządzeń wodnych.

3.4. Powietrze

W tym zakresie istotnym celem będzie ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez następujące działania:

- eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach, gospodarstwach domowych oraz w kotłowniach w małych i średnich zakładach przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych,
- promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wody geotermalne;
- wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na ogrzewanie ekologiczne,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania odpadów;
- nowoczesna sieć energetyczna,
- modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych,
- budowa ścieżek rowerowych.

3.5. Gleby

W tym zakresie celem będzie racjonalne wykorzystanie gleb na terenie gminy. Towarzyszyć temu będą takie działania jak:

- prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego,
- podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu,
- ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną.

3.6. Promieniowanie elektromagnetyczne i hałas

W tym zakresie celem głównym powinno być zminimalizowanie uciążliwego hałasu (komunikacyjnego i przemysłowego) w środowisku. Aby to osiągnąć, konieczne jest podjęcie następujących działań:

- modernizacja i budowa dróg,
- tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej odgradzających tereny zabudowane od ciągów komunikacyjnych,
- budowa ścieżek rowerowych,
- tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej wokół zakładów,
- wskazywanie w decyzji o warunkach zabudowy zagrożeń związanych z hałasem przemysłowym,
- kontrola zakładów przemysłowych w zakresie emisji hałasu,
- edukacja społeczeństwa w zakresie i skutków promieniowania elektromagnetycznego.

3.7. Edukacja ekologiczna

W tym obszarze celem nadrzędnym będzie wykształcenie właściwych, proekologicznych postaw i zachowań w społeczeństwie. Działaniami, które to umożliwią będą:

- promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców zgodnym z zasadami ochrony przyrody,
- dostarczenie wiedzy dotyczącej proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych,
- przestrzeganie ochrony przyrody nie tylko na terenach, na których znajdują się ich określone formy, ale na terenie całej gminy,
- edukacja proekologiczna dzieci, młodzieży i seniorów,
- współpraca UG w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami – lokalnymi i regionalnymi.

4. Zestawienie i harmonogram działań

Tab. 2. Harmonogram realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska w gminie Świątajno w latach 2022-2030

CEL	ZADANIA		TERMIN REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	WŁASNE	KOORDYNOWANE				
Ochrona zasobów przyrodniczych oraz racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów a także wzrost udziału zasobów odnawialnych	utrzymanie w należytym stanie plaż, miejsc widokowych, itp.	utrzymanie w należytym stanie szlaków	działanie ciągłe	Referat Techniczny	Nadleśnictwo Spychowo, Nadleśnictwo Korpele, Nadleśnictwo Szczytno, Nadleśnictwo Strzałowo	środki własne gminy, środki własne nadleśnictw, środki z Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich (FOWJM), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)
	zagospodarowanie brzegów jezior bez zbędnej ingerencji w środowisko: jez. Piasutno, jez. Spychowo - budowa pomostów, zagospodarowanie budynków po dawnych remizach OSP, wyznaczenie ciągów spacerowych (rowerowo-piesznych), nasadzenia zieleni, itp.		do 2026 r.	Referat Techniczny, Sołtysi i Rady Sołeckie, Grupy Odnowy, lokalne stowarzyszenia		środki własne gminy, środki z FOWJM, Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, (LGD), środki z WFOŚiGW, środki z innych programów np. Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) lub z programów rządowych

		budowa ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych 1492N (odcinek Świętajno-Piasutno), 1504N (odcinek Kolonia-Spychowo), 1681N (odcinek Kolonia-Racibór)	do 2028 r.	Referat Techniczny	Starostwo Powiatowe, Zarząd Dróg Powiatowych, Nadleśnictwo Spychowo	środki własne gminy, środki z FOWJM, środki z LGD, środki z WFOŚiGW, środki z innych programów np. RPO lub z programów rządowych
	likwidacja zanieczyszczeń „u źródła” – akcja informacyjna oraz kontrole dużych zakładów przemysłowych pod kątem zanieczyszczeń powietrza, wody, gleby		działania ciągłe	Referat Techniczny	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (RDOŚ), WFOŚiGW, Wody Polskie	środki własne gminy, środki pozyskane z FOWJM, WFOŚiGW
	właściwa gospodarka odpadami prowadzona przez mieszkańców, letników oraz przedsiębiorców - akcja informacyjna oraz kontrole, budowa PSZOK w Świętajnie		działania ciągłe, budowa PSZOK do 2026 r.	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki z RPO, NFOŚiGW, inne środki krajowe
	termomodernizacja, termorenowacja, rewitalizacja budynków – SP w Jerutach, budynki po byłych remizach (Piasutno, Spychowo), ul. Mickiewicza 1, budynek po byłej zlewni mleka na ul. Dworcowej w Świętajnie, budynek po byłej szkole w Jerutkach		do 2030 r.	Referat Techniczny		środki z RPO, funduszy norweskich lub szwajcarskich, środki własne gminy
	zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii – założenie paneli fotowoltaicznych na SUW w Spychowie i Świętajnie oraz na innych		do 2025 r.	Referat Techniczny, ZGK Sp. z o.o.		środki z RPO, funduszy norweskich lub szwajcarskich, środki własne gminy

	budynkach użyteczności publicznej					
	promocja walorów przyrodniczych gminy – opracowanie i wydanie publikacji, druk kalendarzy, udział w imprezach promujących walory przyrodnicze gminy		działania ciągle wg kalendarza imprez, druk publikacji do 2024 r.	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki pozyskane z FOWJM, WFOŚiGW, LGD
	edukacja ekologiczna społeczeństwa, w tym włączenie w akcję edukacji ekologicznej proekologicznych organizacji pozarządowych – wspólne wydarzenia, wystawianie stoisk, udział w imprezach regionalnych o charakterze ekologicznym, współpraca z placówkami oświatowymi, Nadleśnictwem Spychowo, Mazurskim Parkiem Krajobrazowym, kołami łowieckimi, opracowanie i druk ulotek dotyczących segregowania odpadów		działania ciągle oraz wg kalendarzy imprez	Referat Techniczny, lokalne stowarzyszenia i fundacje, ZGK, sołectwa		środki własne gminy, środki pozyskane z FOWJM, WFOŚiGW, LGD, środki Nadleśnictwa Spychowo
	wprowadzanie przez władze gminne na terenie gminy indywidualnych form ochrony przyrody (pomnik przyrody, użytek ekologiczny, stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej i zespół przyrodniczo-krajobrazowy)		w miarę potrzeb	Referat Techniczny, Rada Gminy		środki własne gminy
	zakładanie i rozbudowa terenów zieleni, parków, ogrodów, skwerów, placów, zagospodarowanie otoczenia obiektów, budynków – wyposażenie		działania ciągle wg potrzeb	Referat Techniczny, Sołtysi i Rady Sołeckie, Grupy Odnowy		środki własne gminy, środki z Programu „Odnowa wsi...”, środki z LGD

	w zieleni, elementy małej architektury					
	konkurs na ogród wiejski - roślinność typowa dla obszarów wiejskich		raz w roku od 2023 r.	GOK		środki własne gminy, środki FOWJM
	ochrona zabytków na terenie gminy – wsparcie finansowe dla mieszkańców i instytucji		od 2023 r.	Referat Techniczny, Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków (W-MKZ)		środki własne gminy, środki Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
Właściwe zarządzanie zasobami wodnymi, ochrona wód i retencja wodna	modernizacja wysłużonych odcinków sieci wodociągowej		działanie ciągłe wg potrzeb	ZGK, Referat Techniczny		środki własne gminy, środki własne ZGK, środki z PROW lub inne
	rozbudowa sieci wodociągowej: odcinek Kolonia-Długi Borek, ul. Juranda (Spychowo), ul. Kolejowa, ul. Krótka, Os. Zacisze (Spychowo), Kierwik, Koczek, Piasutno oraz inne zgłaszane sukcesywnie do Referatu Technicznego		działanie ciągłe wg potrzeb	Referat Techniczny		środki z RPO, środki własne gminy, środki/pożyczki z WFOSiGW, darowizny
	zminimalizowanie strat wody		do 2025 r.	ZGK		środki własne ZGK
	wykorzystanie wody deszczowej (z opadów) - budowa sieci kanalizacji deszczowej na Osiedlu w Świętajnie, wykorzystanie wody deszczowej przy budynkach użyteczności publicznej		do 2027 r.	Referat Techniczny		środki z RPO, środki własne gminy
	ustanowienie stref ochrony wokół ujęć wody – SUW Świętajno (strefa bezpośrednia), SUW Spychowo (strefa bezpośrednia i pośrednia)		do 2023 r.	Referat Techniczny		środki własne gminy

	modernizacja i rozbudowa SUW		według potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy, pożyczka z WFOŚiGW
	modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej – modernizacja istniejących przepompowni oraz rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej (Piasutno, Świętajno, Spychowo i okolice)		w miarę potrzeb do 2030 r.	ZGK, Referat Techniczny		środki własne gminy, środki z RPO, środki/pożyczki z WFOŚiGW
	wsparcie finansowe dla właścicieli nieruchomości w podłączaniu się do sieci kanalizacyjnej – dotacja do budowy przyłącza kanalizacyjnego		od 2025 r. na zasadach określonych w uchwale Rady Gminy	Referat Techniczny, referat Budżetu i Finansów		środki własne gminy
	modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków (Świętajno) – Spychowo - wg potrzeb		do 2027 r.	Referat Techniczny		środki z RPO środki własne gminy, środki z NFOŚiGW
	rozwiązanie problemu gospodarki osadami		do 2027 r.	ZGK, Referat Techniczny		środki z RPO środki własne gminy
	ewidencji zbiorników bezodpływowych i ich kontroli		działania ciągłe	Referat Techniczny		środki własne gminy
	poprawa jakości wód jezior i rzek - rekultywacja najbardziej zdegradowanych jezior (jez. Piasutno, jez. Spychowo) – nawiązanie współpracy z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie		do 2030 r.	Referat Techniczny		środki z RPO środki własne gminy, środki z NFOŚiGW
	poprawa jakości wód rzek oraz zapewnienie drożności cieków, rowów - zapewnienie czystości, przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, odkrzaczanie, odmulanie, zbiórki odpadów,	zapewnienie drożności wód płynących - rzeki Szkwa, Jerutka,	działania ciągłe	Referat Techniczny	Urząd Marszałkowski, Wody Polskie	środki z RPO środki własne gminy, środki z Wód Polskich

	współpraca z innymi instytucjami, w tym naukowymi					
	zagospodarowanie biegu rzeki Spychowska Struga (miejsca postojowe, noclegowe, ochrona przyrody, czystości i porządku, oznakowanie, mała infrastruktura turystyczna)		wg potrzeb	Referat Techniczny, Sołtys i Rada Sołecka		środki własne gminy (w tym Fundusz Sołecki)
	kontrola, konserwacja i modernizacja przepustów oraz urządzeń wodnych		działania ciągłe	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki z Wód Polskich
	zapewnienie nowoczesnego sprzętu dla OSP		wg potrzeb			środki własne gminy
	działania w kierunku stworzenia i rozwoju obszaru ochrony uzdrowskiej - I etap		do 2030 r.	Referat Techniczny		środki własne gminy
Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach, gospodarstwach domowych oraz w kotłowniach w małych i średnich zakładach przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych – oraz prowadzenie ewidencji		prowadzenie ewidencji od momentu wprowadzenia ewidencji centralnej	Referat Techniczny		środki własne gminy
	realizacja zadań nałożonych na jst. wynikających z Programu „Czyste powietrze”	realizacja Programu „Czyste powietrze”	wg potrzeb	GOPS, Referat Techniczny	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	środki NFOŚiGW
	promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wody geotermalne - szeroka akcja informacyjna		działania ciągłe	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki z FOWJM, LGD oraz inne

	wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na ogrzewanie ekologiczne - zgodnie z uchwałą Nr IV/35/2019 Rady Gminy Świątajno z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie określania zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Świątajno na dofinansowanie inwestycji służących ochronie powietrza, polegających na wymianie źródeł ciepła w budynkach lub lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Świątajno		działania ciągłe	Referat Techniczny		środki własne gminy
	prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej – opracowanie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świątajno oraz MPZP w dla msc. Świątajno, Piasutno, Spychowo		do 2023 oraz zmiany w MPZP podejmowane w miarę potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki z RPO
	modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych, realizacja ustaleń Strategii „Południowe Mazury” w tej części	modernizacja dróg powiatowych i ciągów komunikacyjnych przy drogach powiatowych, realizacja ustaleń Strategii „Południowe Mazury” w tej części	do 2030 r., w miarę potrzeb	Referat Techniczny	Starostwo Powiatowe w szczytnie	środki z RPO, Funduszu Dróg Samorządowych, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych oraz innych, a także środki własne
Racjonalne wykorzystanie gleb na terenie gminy	podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu – akcje informacyjne, szkolenia, itp.		według potrzeb	Referat Budżetu i Finansów, ZGK		środki własne gminy, środki z FOWJM
	ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych		według potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy, środki Nadleśnictwa Spychowo

	spełniających rolę przeciwerozyjną					
	zalesianie leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych		według potrzeb	właściciele nieruchomości		środki własne właścicieli nieruchomości
Zminimalizowanie uciążliwego hałasu (komunikacyjnego i przemysłowego) w środowisku	tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej odgradzających tereny zabudowane od ciągów komunikacyjnych		w miarę potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy, darowizny
	tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej wokół zakładów		w miarę potrzeb	lokalni przedsiębiorcy		środki własne przedsiębiorców
	wskazywanie w decyzji o warunkach zabudowy zagrożeń związanych z hałasem przemysłowym		w miarę potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy
	kontrola zakładów przemysłowych w zakresie emisji hałasu		w miarę potrzeb	WIOŚ, Starostwo Powiatowe		środki instytucji kontrolujących
	edukacja społeczeństwa w zakresie i skutków promieniowania elektromagnetycznego - informacja na stronie UG		działania ciągłe	Referat Techniczny		środki własne gminy
Wykształcenie właściwych, proekologicznych postaw i zachowań w społeczeństwie	promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców zgodnym z zasadami ochrony przyrody – film promocyjny		według potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy
	dostarczenie wiedzy dotyczącej proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych		w miarę potrzeb	Referat Budżetu i Finansów, ZGK		środki własne gminy, środki ZGK
	edukacja proekologiczna dzieci, młodzieży i seniorów – działania placówek edukacyjnych oraz klubów		działania ciągłe	CUW, lokalne placówki oświatowe, GOPS, Referat Techniczny		środki własne gminy oraz środki pozyskane przez placówki oświatowe na ten cel

	„Senior+” w Świątynie i w Spychowie					
	współpraca UG w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami – lokalnymi i regionalnymi - wspólne przygotowanie przedsięwzięć		w miarę potrzeb	Referat Techniczny		środki własne gminy oraz środki z LGD oraz inne
Ochrona zwierząt	Gminny program sterylizacji, kastracji i chipowania psów i kotów		od 2023 r.	Referat Techniczny		środki własne gminy oraz inne pozyskane

5. Uwarunkowania finansowe dla realizacji GPOŚ w zakresie zadań inwestycyjnych

Tab. 3. Wykaz najważniejszych zadań inwestycyjnych dla Gminy Świątajno w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska planowanych do realizacji w latach 2023-2030

ZADANIE INWESTYCYJNE	LATA REALIZACJI (ŚRODKI WŁASNE)								PLANOWANY KOSZT	ŚRODKI FINANSOWANIA
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
Budowa sieci wodociągowej w msc. Kierwik	1200 000,00	0	0	0	0	0	0	0	1 200 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przy ul. Juranda w Spychowie	0	750 000,00	0	0	0	0	0	0	750 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przy ul. Kolejowej i Krótkiej	0	60 000,00	3 000 000,00	0	0	0	0	0	3 060 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW,

w Spychowie + PSZOK										RPO), środki własne gminy
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Os. Zacisze w Spychowie	0	20 000,00	0	2 000 000,00	0	0	0	0	2 020 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Wykonanie odwodnienia w msc. Świętajno - Osiedle	0	0	500 000,00	0	0	0	0	0	500 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Świętajnie	160 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	0	0	0	0	30 160 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej ul. Kościelna w Świętajnie	0	500 000,00	1 500 000,00	0	0	0	0	0	2 000 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Adaptacja wiaty na potrzeby Punktu Selektywnej Zbiorki Odpadów Komunalnych w Spychowie	0	1 000 000,00	0	0	0	0	0	0	1 000 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie gminy	200 000,00	200 000,00	100 000,00	50 000,00	30 000,00	30 000,00	20 000,00	20 000,00	650 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład,)

										środki własne gminy
Wymiana źródła ogrzewana na pompy ciepła oraz założenie paneli fotowoltaicznych budynku SP w Świętajnie	0	0	300 000,00	500 000,00	0	0	0	0	800 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Termomodernizacja budynku przedszkola w Świętajnie	0	50 000,00	50 000,00	1 450 000,00	0	0	0	0	1 550 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Budowa przedszkola zasilanego pompami ciepła oraz z ekologicznej kotłowni osiedlowej w Świętajnie	0	0	0	0	0	0	150 000,00	10 000 000,00	10 150 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy
Budowa, przebudowa, remonty i modernizacje dróg gminnych i powiatowych	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	800 000,00	środki zewnętrzne (np.: FPGR, Polski Ład, RPO), środki własne gminy
Rozbudowa i modernizacje infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy	0	100 000,00	500 000,00	500 000,00	1 000 000,00	400 000,00	400 000,00	800 000,00	3 700 000,00	środki zewnętrzne (np.: Polski Ład, NFOŚiGW i WFOŚiGW, RPO), środki własne gminy

6. Zarządzanie Programem

6.1. Zarządzanie ryzykiem

Do najważniejszych ryzyk związanych z realizacją zadań GPOŚ należy zaliczyć:

- niewystarczającą ilość środków finansowych,
- ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych,
- niepewność dotyczącą kontynuacji programów rządowych związanych m.in. z usuwaniem azbestu oraz folii rolniczych, funkcjonowaniem FIL,
- skomplikowane procedury wnioskowania o dofinansowanie,
- ograniczone środki finansowe na poziomie gminy przeznaczone na inwestycje.

W kwestii reakcji na wskazane ryzyka, po stronie lokalnego samorządu występują ograniczone możliwości oddziaływania. W szczególności wskazać należy na ograniczenia, wykraczające poza obszar właściwości i uprawnień gminy. Niezależnie od tego, w zakresie własnych możliwości i kompetencji, planuje się następujące działania:

- zgłaszanie potrzeb oraz akcentowanie ich rangi, stabilizacji w czasie (kontynuacji), itp. - organom decyzyjnym /ustalającym programy dofinansowania, formy, zasady i kwoty wsparcia, itp.,
- wskazywanie (jw.) potrzeb upraszczania procedur i stwarzania rozwiązań w kierunku ułatwiania gminom ubiegania się o pomoc finansową oraz jej rozliczania, logicznej równowagi pomiędzy celem działań /treścią/ a formami/procedurami,
- starania w kierunku uzyskiwania odpowiedniego poziomu dochodów własnych, sprawna i efektywna realizacja uchwał budżetowych,
- działania i aktywności w kierunku propagowania idei ochrony środowiska w środowisku lokalnym,
- współpracę gminy i jej jednostek z podmiotami, organizacjami, osobami – w zakresie ochrony środowiska .

6.2. Monitorowanie

Monitorowanie GPOŚ Gminy Świątajno składać się będzie z dwóch obszarów: monitoringu bieżącego (omawianie zrealizowanych elementów GPOŚ na spotkaniach Referatu Technicznego oraz monitoringu rocznego, którego wyniki jako realizacja GPOŚ za dany rok będą elementem Raportu o stanie gminy, przygotowywanego przez wójta do 30 maja każdego roku. Nadzór nad realizacją GPOŚ będzie miał wójt oraz Kierownik Referatu Technicznego i jego Zastępca. W celu uzyskania informacji o realizacji poszczególnych zadań dopuszcza się stosowanie różnych metod ich pozyskiwania: informacja ustna i pisemna, sprawozdanie, ankieta, notatka służbowa, protokół, uzyskane wskaźniki, itp. Dokumentacja związana z GPOŚ znajdować się będzie w Referacie Technicznym UG.

6.3. Sporządzanie raportu

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. 2022 poz. 2556 ze zm.) z wykonania GPOŚ organ wykonawczy gminy sporządza **co 2 lata** raport, który przedstawia Radzie Gminy. Raport będzie sporządzany przez Referat Techniczny UG i przedstawiany do akceptacji wójtowi w terminie do 20 marca. Do 30 marca raport będzie przekazywany Radzie Gminy Świętajno.

6.4. Wskaźniki monitorowania

WSKAŹNIKI	JEDNOSTKA MIARY
ŚRODOWISKO PRZYRODY OŻYWIONEJ I NIEOŻYWIONEJ	
ZASOBY PRZYRODNICZE	
Liczba form ochrony przyrody	szt.
Liczba miejsc zieleni urządzonej/nasadzeń drzew i krzewów,	m ² /szt.
WODY	
GOSPODAROWANIE WODAMI/GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Długość sieci wodociągowej	km
Długość sieci kanalizacyjnej	km
Liczba przyłączy wodociągowych	szt.
Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.
Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	Liczba osób
Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	Liczba osób
WARUNKI KLIMATYCZNE/POWIETRZE	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.
Liczba wymienionych źródeł ciepła	szt.
Długość zmodernizowanych dróg	km
Długość nowych ścieżek rowerowych	km
Liczba zainstalowanych instalacji OZE	szt.
GLEBY	
ZASOBY GLEBOWE/ZASOBY GEOLOGICZNE	
Powierzchnia gruntów zalesionych o niskim potencjale	ha
Liczba rolników przeszkolonych z zakresu dobrej praktyki rolniczej	Liczba osób
GOSPODARKA ODPADAMI	
ODPADY	
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg
Pozom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	%
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE I HAŁAS	

POLE ELEKTROMAGNETYCZNE/ZAGROŻENIE HAŁASEM	
Ilość planów zagospodarowania przestrzennego zawierających zapisy poświęcone ochronie przed polami elektromagnetycznymi	szt.
Długość zmodernizowanych dróg	km

7. Analiza SWOT

ŚRODOWISKO PRZYRODY OŻYWIONEJ I NIEOŻYWIONEJ	
ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> istniejące formy ochrony przyrody, korytarz ekologiczny przebiegający przez teren gminy, wysoki poziom lesistości, 	<ul style="list-style-type: none"> podatność zasobów przyrody ożywionej na zanieczyszczenia środowiska, niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców i osób odwiedzających gminy,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> powstanie nowych miejsc zieleni urządzonej/nasadzeń drzew i krzewów, edukacja ekologiczna mieszkańców i promocja walorów przyrodniczych gminy, tworzenie nowych form ochrony przyrody i dbałość o istniejące, 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastająca antropopresja, fragmentacja siedlisk, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, zaśmiecanie i niszczenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo, niebezpieczeństwo nasilenia się różnic między ochroną środowiska, a strategicznymi dla gminy rozwojem społeczno-gospodarczym (konflikty w zakresie powstawania przedsięwzięć na obszarach chronionych), zagrożenia pożarowe lasów,
WODY	
GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> zasoby warstw wodonośnych określa się jako dobre, obszar gminy perspektywiczny pod względem występowania wód mineralnych o znaczeniu leczniczym (wody mineralne pospolite, nadające się głównie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych), 	<ul style="list-style-type: none"> zły stan niektórych wód powierzchniowych i zagrożenie nieosiągnięcia przez nie celów środowiskowych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> rozwój rolnictwa ekologicznego, odpowiednie prowadzenie gospodarki ściekowej w celu ograniczenia przedostawiania się zanieczyszczeń do wód, zwiększenie retencji powierzchni terenu, pozyskiwanie alternatywnego źródła zaopatrzenia w wodę, 	<ul style="list-style-type: none"> zanieczyszczenie wód ściekami z posesji niepodłączonych do zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, znaczący wzrost zużycia wody spowodowany rozwojem wsi na terenie gminy Świątajno (budowa domów jednorodzinnych, rekreacji indywidualnej, usługowych itp.),

<ul style="list-style-type: none"> • edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych 	
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania terenu Gminy Świątajno, • istniejące oczyszczalnia ścieków (Świątajno, Spychowo), • prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, • ciągła rozbudowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • obecność zbiorników bezodpływowych na terenie skanalizowanym, • rozproszona zabudowa utrudniająca rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej,
WARUNKI KLIMATYCZNE/POWIETRZE	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, • dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, • ewidencja źródeł ciepła, • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, • modernizacja dróg, • duża lesistość obszaru i ilość zadrzewień poprawiających jakość powietrza atmosferycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak stacji pomiarowej jakości powietrza na terenie gminy, • emisja zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw w środkach transportu drogowego, • emisja zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw na cele grzewcze,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa ścieżek rowerowych, • rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), • termomodernizacja budynków jedno- i wielorodzinnych, • tworzenie nowych terenów zielonych • promowanie wśród mieszkańców ekologicznych rodel energii oraz budowanie świadomości ekologicznej, • dalsza modernizacja dróg 	<ul style="list-style-type: none"> • indywidualne systemy grzewcze wykorzystujące paliwo stałe, w tym głównie węgiel, • spalanie odpadów w domowych kotłowniach, • wysoki koszt wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków, • wzrost liczby pojazdów i ruchu samochodowego, • niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie zmian klimatu i skutków niskiej emisji
GLEBY	
ZASOBY GLEBOWE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie głównie gleby słabych: bielcowych oraz piasków (klas bonitacyjnych V i VI), • zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, • przekształcenia gleb spowodowane antropopresją,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring gleb, • szkolenia rolników z zakresu dobrej praktyki rolniczej, • zalesienia gleb o niskim potencjale, 	<ul style="list-style-type: none"> • degradacja gleb i utrata ich cennych walorów przyrodniczych, • powstawanie dzikich wysypisk odpadów, • wprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do gruntu, • wypalanie traw,
ZASOBY GEOLOGICZNE	

MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	
-		<ul style="list-style-type: none"> degradacja terenu spowodowana wydobyciem surowców, poza wykreślonym z rejestru obszarów górniczych złożem kopaliny stałej: piaski i żwiry (numer złoża: 10918, miejscowość Świętajno), brak udokumentowanych geologicznie kopaliny, 	
SZANSE		ZAGROŻENIA	
<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie obszaru występowania udokumentowanych zasobów dla ich ewentualnej późniejszej eksploatacji, rekultywacja terenów po zakończeniu wydobycia surowca, 		<ul style="list-style-type: none"> nielegalna i niekontrolowana eksploatacja złóż, degradacja gleb oraz zmiany w stosunkach wodnych towarzyszące wydobyciu kopaliny, 	
GOSPODARKA ODPADAMI			
ODPADY			
MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	
<ul style="list-style-type: none"> brak miejsc nielegalnego składowania odpadów, funkcjonujący na terenie gminy PSZOK, opracowany „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Świętajno na lata 2012-2032” 		<ul style="list-style-type: none"> występowanie wyrobów zawierających azbest, zaśmiecanie terenów zielonych, 	
SZANSE		ZAGROŻENIA	
<ul style="list-style-type: none"> edukacja społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania z odpadami, usuwanie i utylizacja azbestu z terenu gminy, doskonalenie organizacji systemu gospodarki komunalnej, 		<ul style="list-style-type: none"> powstanie miejsc nielegalnego składowania odpadów, zwiększanie ilości wytwarzanych odpadów zmieszanych, wykorzystywanie odpadów w instalacjach centralnego ogrzewania, 	
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE I HAŁAS			
POŁA ELEKTROMAGNETYCZNE			
MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	
<ul style="list-style-type: none"> brak przekroczeń poziomów promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Świętajno, 		<ul style="list-style-type: none"> brak punktów pomiarowych promieniowania elektromagnetycznego, 	
SZANSE		ZAGROŻENIA	
<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi, ograniczenie powstawania nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie gęstej zabudowy mieszkaniowej, 		<ul style="list-style-type: none"> powstawanie nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego, 	
ZAGROŻENIE HAŁASEM			
MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	
<ul style="list-style-type: none"> brak zakładów przemysłowych o nadmiernej emisji hałasu, systematyczna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, 		<ul style="list-style-type: none"> brak pomiarów natężenia hałasu, 	
SZANSE		ZAGROŻENIA	
<ul style="list-style-type: none"> pomiary natężenia hałasu, stałe modernizacje i rozbudowa dróg, rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, rozwój i pielęgnacja zieleni w terenach zabudowanych, w tym zadrzewień, zakrzewień przydrożnych, które pełnią funkcję izolacyjną, 		<ul style="list-style-type: none"> wysoki koszt realizacji inwestycji drogowych, wzrost liczby środków transportu, a co za tym idzie hałasu komunikacyjnego, 	

ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAM	
MOCNE STRONY	SŁABELA STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), • brak zdarzeń typu „poważna awaria” na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • transport substancji niebezpiecznych przez tereny zabudowane,
SZANSE	ZAGROŻENIE
<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie jednostek OSP poprzez doposażanie w niezbędny sprzęt oraz szkolenia na wypadek wystąpienia poważnej awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wypadek podczas transportu niebezpiecznych substancji, • możliwość powstania zakładów zwiększonego ryzyka (ZZR).

Źródło: Opracowanie własne

Bibliografia:

1. Dane Urzędu Gminy Świętajno.
2. Decyzja Starosty Szczycieńskiego z dnia 06.02.2014 r.
3. Decyzja Starosty Szczycieńskiego z dnia 16.03.2017 r.
4. Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2021 r. poz. 758.
5. Goderska Helena, Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Świętajno 2030, Agencja Wspierania Ochrony Środowiska sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, data wykonania: 19.08.2022 r.
6. Program ochrony środowiska dla powiatu szczycieńskiego do roku 2030.
7. Raport o stanie gminy Świętajno za 2021 r., Świętajno 23 maja 2022 r.
8. Strategia Rozwoju Gminy Świętajno 2016-2023.
9. Strategia rozwoju Gminy Świętajno 2030 (projekt).
10. Zanieczyszczenia powietrza Świętajno - szczycieński, <https://ongeo.pl/geoportal/gmina-swietajno-powiat-szczycieński/zanieczyszczenie-powietrza>, dostęp z dnia 27.11.2020 r.